

A WORLD WITHOUT WALLS 2010. :

"An International Conference on Reconciliation, Peacebuilding
and Globalization in an Interdependent World"

Berlin 6– 10.11.2010.

Konferencija *Svijet bez zidova 2010* u organizaciji Instituta za kulturnu diplomaciju¹ održana je u Berlinu, 6.– 10. studenoga. Riječ je o drugoj po redu konferenciji na temu pomirenja, izgradnje mira i globalizacije u međuzavisnom svijetu koja se održava kao svojevrsni *homage* obljetnici pada Berlinskog zida. Okupila je 150 sudionika s raznih kontinenata, ponajviše studenata i mladih profesora. Program konferencije je bio složen tako da su prva dva dana obuhvaćala pregledne teme, prvenstveno o kontekstima i teorijskim razmatranjima mirovnih procesa, državnih politika i međunarodnih odnosa, dok se pred sam kraj sve više govorilo o pojedinačnim slučajevima i zemljama. Cilj je konferencije bio pružiti rješenja za izgradnju i očuvanje mira te dati obrasce za institucionalizaciju i mirno rješavanje sukoba na nadnacionalnoj razini.

Uvodno predavanje profesora Hansa Gunthera Braucha bilo je usmjereno na davanje određene povijesne pozadine. Kroz Braudelovu podjelu trajanja na kratko, srednje i dugo, Brauch je analizirao procese koji su doveli do određenih mirovnih ugovora te je pokušao naći prijelomne točke koje ukazuju na strukturalne promjene u politici pruživši čvrst povijesni okvir daljnjim izlaganjima. Zanimljivo je bilo čuti raspravu o globalnom upravljanju gdje se govorilo o izgradnji globalne odgovornosti te mehanizmima njezinoga provođenja kroz politiku odgovorne suverenosti. Globalno upravljanje kao zadaća nadnacionalnih institucija bilo bi prema ovim viđenjima olakšano politikom odgovorne suverenosti država na međudržavnoj razini. Pretpostavka je da odgovornije djelovanje na nižoj razini omogućava jednostavniju regulaciju na višoj. Na pitanje kako mi možemo djelovati u tom pravcu odgovor je bio: "Glasanjem za stranke koje promiču princip odgovornosti na široj(državnoj) razini". Dan je zaključen predavanjem lorda Anthonya Giddensa o nacionalnoj državi u globalnom dobu. Giddens se osvrnuo na pitanje nacionalnih identiteta u Europi i Europskoj uniji. Suvremeni svijet karakterizira traganje za identitetom, a tradicija se pokazuje kao sigurno polazište, stoga trenutno ne postoji identitet koji bi nadjačao nacionalni. Također se dotaknuo multikulturalizma čija je glavna zadaća aktivno uključiti "druge", a ne pustiti ih na miru. Za Giddensa su uspješni primjeri po pitanju multikulturalne politike Kanada i, u određenoj mjeri, Velika Britanija.

¹ Institute for Cultural Diplomacy.

Drugoga dana konferencije održana su iznimno zanimljiva predavanja. Prof. Fawaz Gerges sa London School of Economics govorio je o odnosu Islamskoga svijeta i Zapada. Do promjene u odnosima došlo je padom Berlinskoga zida koji je na Zapadu dočekan kao svojevrsan kraj povijesti u kontekstu hladnoga rata i ideološke bipolarnosti. Ostatak svijeta je doživio to kao uspon Zapada. Posebno je u Islamskom svijetu taj slom doživljen kao novo doba zapadnoga kolonijalizma, što je uzrokovalo porast radikalnih islamskih pokreta u prvoj polovici devedesetih godina. U narednim raspravama to se moglo uočiti kroz spomenute procese odlučivanja u UN-u gdje je početkom 90-ih postojalo protivljenje Afričkih zemalja inicijativama zapadnih zemalja vezanim uz rat u bivšoj Jugoslaviji. O civilizacijskim obilježjima međunarodnih odnosa govorio je prof. Johann Galtung. Analizirajući posebnosti, pretežno kroz religijske sustave, ukazao je na neke karakteristike šest civilizacija te ograničenja u njihovim međusobnim odnosima, koje iz toga proizlaze. Galtung nabroja šest civilizacija: zapadnu, islamsku, hinduističku, budističku, kinesku i japansku, uz napomenu da afrička civilizacija još nije u zadobila svoj puni značaj te stoga nju ne uključuje u analizu. Kroz civilizacijsku paradigmu Galtung opisuje pojedine nacionalne države koje zapravo predstavljaju temelj njegove analize međunarodnih odnosa. Civilizacijske tekovine prožimaju države, no države posjeduju moć i resurse. Kroz tu prizmu ilustrirao je odnose Zapada i Istoka te mogućnosti suradnje nacionalnih država. Prema njemu se SAD i Izrael slažu u civilizacijskom pogledu kroz ideju univerzalizma i mesijanizma u svojoj kulturi. Indija je prema svojim kulturnim obilježjima najbliža tim dvjema državama, tako da Galtung predviđa jačanje ekonomske i političke suradnje ovog trokuta.

Nastavak konferencije tematizirao je probleme međunarodnih vojnih organizacija te pristupe nuklearnom razoružanju. U raspravama je bilo riječi o kolektivnim fobijama koje su međukulturno uvjetovane, a koje pružaju podlogu strukturnom nasilju i legitimiraju vojne intervencije. U par je navrata došlo do nerazumijevanja pojmova kulture i vrijednosti među sugovornicima u izjavama poput "ne žele se prikoniti našim univerzalnim vrijednostima", koja je zbog upozorenja preformulirana u neznatno drukčije "ne žele se prikloniti univerzalnim vrijednostima". Ovakvo vođenje razgovora govori o dubini kojom se se zahvaća određeni problem.

Četvrti je dan bio posvećen temama s prostora bivše Jugoslavije. Bilo je riječi o zemljama Balkana i procesima europske integracije, a posebno o stanju u BiH te perspektivama njenoga razvoja. Ovo posljednje je bilo orijentirano na prikaz institucionalnih mehanizama BiH te mogućnostima njihova razvoja. O njihovoj učinkovitosti i realnom stanju nije bilo riječi. Tijekom konferencije pokazala se određena ograničenost u percipiranju stanja na području zemalja bivše Jugoslavije. U jednoj od rasprava bivši slovenski premijer Janez Janša bio je prekinut dok je objašnjavao

ulogu međunarodne zajednice u raspadu SFRJ tvrdnjom da to nije toliko bitno "jer je otada prošlo već dvadeset godina". Kako je Janša držao izlaganje o zločinu genocida i međunarodnim mehanizmima njegovog sprječavanja dotaknuo se među ostalim i zločina u Srebrenici. Replika koja je uslijedila od danskog profesora odnosila se na to da Srebernicu (i brojku od 8000 ubijenih koliko je navedeno u izlaganju) treba shvatiti u kontekstu prijašnjih zločina nad Srpskim stanovništvom u Bosni te da navedena brojka ne može baš biti dokaz o genocidu jer je populacija Bošnjaka u Bosni i Hercegovini iznosila oko pola milijuna. Odgovor je bio da ne bi bilo dobro opravdati jedan zločin drugim. Dokaz da se područje Balkana i zemalja bivše Jugoslavije tretira kao posebno u određenim zapadnim krugovima i da za njega vrijedi drugačija logika.

Konferencija je završila izlaganjima pristiglih radova koji su obuhvaćali široki spektar tema. Nakon toga sudionicima se obratio Mark C. Donfried, voditelj Instituta za kulturnu diplomaciju.

Općenito se za vrijeme konferencije mogla primijetiti značajna razlika u percepciji između stranih stručnjaka koji su govorili o situaciji u određenoj zemlji i razmišljanja njezinih državljana koji su uvijek isticali još poneki kontekst situacije. Taj problem stavlja pod upitnik većinu strategija rješavanja sukoba i izgradnje institucionalnih okvira za očuvanje mira spomenutih na konferenciji. Pokazuje se kako institucionalna regulacija nije riješenje jer samo daje obrazac za norme i djelovanje, dok su ipak ljudi ti koji prepoznaju značaj situacije i njezino okruženje.

Toni Pranić
topran199@gmail.com